

THE EPISTLE OF PAUL THE APOSTLE TO TITUS

¹ Shíí Paul, Bik'ehgo'ihi'nań bána'isiidíí la'íí Jesus Christ binal'a'á nshlíni k'e'eshchii; dííñko bighä shides'a', nnée Bik'ehgo'ihi'nań yitahaslaahíí bi'odlą' nl̄dzil doleełgo la'íí dayúwehégo da'anii ágot'eehíí yídaagołsíjih doleełgo, áí bee nnée Bik'ehgo'ihi'nań yikísk'eh ádaat'eego alnē';
² Áí bee dahazhí' ihi'naahíí yiká daadéz'íi, áí Bik'ehgo'ihi'nań, doo lé'ilchóhi da, yee nohwá ngon'áá lék'e, ni'gosdzáń doo hwahá nnit'aa dadá'; ³ Áík'ehgo baa gonyáágee biyati' yaa yánáltihíí yee ch'íñah ágólaa, áík'ehgo Bik'ehgo'ihi'nań Hasdánohwiniíi yengon'áágo biyati' baa yashti'go shaa det'ąą; ⁴ Titus bich'í' k'e'eshchii, nohwí'odlą' dała'áhíí bee shiye' nlíni: Bik'ehgo'ihi'nań nohwíTaa la'íí nohweBik'ehn Jesus Christ Hasdánohwiniíi bilgoch'oba'íí la'íí bits'á'dí' aatét'íí la'íí ilch'í'gont'ééhíí bee nich'í' goz'ąą le'. ⁵ Díí bighä Crete golzeegee nniniltíí ni', dawahá doo ilch'í'hilzaa dahíí ilch'í'nle'go, kjh nagoznílíí dawago ínashood yá nazij doleełíí hahiníí, ániłdishnii n'íí k'ehgo: ⁶ Áí nnée doo hagot'éégo baa dahdaagosit'aa dahi daanlij doo, bi'aa dała'áhi, bichagháshé da'odląągo, nchq'íí dagohíí doo daadits'ag dahíí doo daabiłdi'ñii dahi zhá hahiníí. ⁷ Ínashood yinádéz'iiníí, bishop holzéhi, Bik'ehgo'ihi'nań yána'iziidíí nl̄jigo doo

hagot'éego baa dahgosit'aa dahíí, doo dabízhá bik'eh dahíí, doo hashkee dahíí, doo idląq dahíí, doo dagoshch'í' bágochijh dahíí, bestso doo yidáhzhí' at'éé dahíí nlịj le'; ⁸ Bahasta' nakahíí bił nzhooníí, nnee daanlt'éehíí bił nzhooníí, biini' golíníí, dábik'ehyú át'éehíí, godnksiníí, dabíí ádaagodzaaníí nlịj le'; ⁹ Bił ch'ígót'áqá n'ií k'ehgo yati' ba'olniihíí nl̄dzilgo yotä' le', áík'ehgo da'anii ilch'ígót'aahíí bee nnee yidag yalти' doleeł, ɬa'íí yits'á'zhí' ádaat'eehií da'anii ilch'ígót'aahíí yił ch'í'nah ágole' doleeł. ¹⁰ Nnee ɬani yati' yił nakaihi, yati' da'iliné ɬa'íí k'izé'idiłteehíí yee yáadaaltı', circumcise ádaanohwi'dolne', daanohwiłniihíí itisgo: ¹¹ Nnee ágádaat'eehií doo dayúweh yáadaaltı' dago ádaabi'dilne'go dábik'eh; áí nñeehíí doo bee ilch'ígót'aah bígonedzqąq dahíí bestso háadaat'íjhíí bighä yee ilch'idaago'aahgo nnee bichagháshé biłgo yił nadaagodesgeed. ¹² Ła' itah nlíni, yunáásyú ágoñe'íí báyo'iiníí gáníí, Cretedí' daagolíni dábik'ehn léda'ilchóhi, dzílká'yú daagolíni bégódzidíí k'ehgo ádaat'éhi, bił daagoyéé'go daadichiníí daanlıj, nii. ¹³ Díí yaa nagolní'íí da'anii. Áík'ehgo bił daadntéh, da'anii ilch'ígót'aahíí zhä daayodląq doleełhií bighä; ¹⁴ Jews daanlíni yati' daazhógo ádaagole'íí, ɬa'íí nnee da'anii ágot'eehií yits'á'yúgo ádaat'eehií yendaagos'aaníí doo daidits'ag da doleełhií bighä bił daadntéh. ¹⁵ Nnee biini' daanzhooníí nłt'éego ágot'eehií zhä yaa natsídaakees: áídá' daanchq'íí ɬa'íí doo da'odląq dahíí nchq'go ágot'eehií zhä yaa natsídaakees; biini' daachqođgo nt'é nłt'éego at'éé dagohíí nchq'go at'éé doo yídaagołsị da

daasilij. ¹⁶ Bik'ehgo'ihi'nań bidaagonlzj daanii ndi ánádaat'jílíí bee doo hádaat'jíí dago bígózj, bik'edaach'inniih, la'íí doo da'dits'ag da, la'íí nlt'éego ánádaat'jílíí dawa doo yik'eh shijeed da.

2

¹ Áídá' nihíí, dawahá da'aniiigo iłch'ígót'aahíí bikísk'eh iłch'ígon'áah: ² Nnee bádaayáñíí gádaabiłnñii, Nohwiini' daagolíí le', daanohwich'idnłsj le', ídaa daagonohdząq le', nohw'i'odla', la'íí nohwil'ijóóníí, la'íí nohwíni' k'eh áadaanołsiníí bee nldzilgo nasozij le'. ³ Isdzáné bádaayáñíí gádaabiłnñii, Nohwíí aldó' nt'é ánádaal'jílíí bee Bik'ehgo'ihi'nań daadinołsj le', doo ch'inii daaniihií daanohłjj da le', idląqahíí doo bik'e isnáh daanohłjj da le', nzhooníí zhą bee iłch'ídaagonoh'aah le'; ⁴ Isdzáné ánii nakaiyehíí biini' daagolíigo bik'a' la'íí bichągháshé bił daanzhqogo yił ch'ídaagonoh'aah le', ⁵ Daagoyáágó, biini' la'íí ánádaat'jílíí daanzhqogo, gową zhą yaa daabiini'go, bik'a'íí daidits'ago, Bik'ehgo'ihi'nań biyati' doo nchq'go baa yati' da doleehíí bighą, áí dawa yił ch'ídaagonoh'aah, daabiłnñii. ⁶ Nnee ánii nakaiyehíí aldó', Nohwiini' daagolíí le', daabiłnñii. ⁷ Dawahá bee nlt'éego ánách'ot'jílíí bikísk'eh ch'ogaakíí bee ch'íñah ádinlzj le': da'aígee iłch'ígon'áah, gonyáágó la'íí da'anii ánniigo, ⁸ Yati' dábik'ehíí doo bee naa dahgosit'aa dahíí bee yáńłti'; hadíń yits'á'zhı' at'ééhíí yik'e ídaayándzj doo, doo hagot'éego nchq'íí yee naa yałti' dahíí bighą. ⁹ Na'iziidíí daanohłni, nohwinant'a' daadohts'ag le', la'íí dawahá ádaahł'gee

nohwinant'a' bił dábik'ehyú ánáadaah't'íjìl le', daabiłnñii; doo nohwinant'a' t'äqazhí' bich'í' yánáadaalти'go da; ¹⁰ Doo da'noh'iijh da, dawahá bee nohwaa daach'ołíhií ch'í'nah ádaanolṣi; dawahá bee Bik'ehgo'ihí'nań Hasdánohwiñiñií baa ilch'ígó'taahíí nzhqoggo nohwik'izhí' hit'íj doleełhií bighä, daabiłnñii. ¹¹ Bik'ehgo'ihí'nań bilgoch'oba'íí bee nñee dawa hasdákáh doleelgo bich'í' ch'í'nah alzaa. ¹² Áí Bik'ehgo'ihí'nań doo bikísk'eh ihi'ñaa dahíí la'íí ni'gosdzáń biká' dawahá nchq'íí hádaahii't'iinií yó'odaant'aahgo bee nohwíł ch'ígó'taah, la'íí díí ni'gosdzáń biká'gee daagondzäqago, dábik'ehyú ádaant'eego, la'íí Bik'ehgo'ihí'nań bikísk'eh daahii'ñaa doleelgo nohwíł ch'ígó'taah; ¹³ Bik'ehgo'ihí'nań ízisgo at'éhi la'íí Jesus Christ Hasdánohwiñiñií bits'á'idindláádgo ch'í'nah hileehíí bikádaadéet'íj, áí ndaahónđliigo nohwiyyaa gozhóq; ¹⁴ Áí bidilíí bee nanánohwesñiigo nchq'íí dawa bits'á'dí' hanánohwihes'ñilhií bighä Jesus nohwá n'ádeltií, la'íí býyéé daahiidleehgo nasdziid nlt'ééhíí bich'í' dahdaanldoh doleelgo nohwinchq'íí da'ádihgo ádaanohwiléhíí bighä ałdó' nohwá n'ádeltií. ¹⁵ Díí bee bił nadaagolñí', bidag yáñlti', dawahá bee nik'ehgo bił daadntéh. Nñee doo la' hayaa ánóle' hela'.

3

¹ Binant'a' la'íí daabik'ehíí da'ádaanñiyyú ádaat'eego yínádaalñiihgo ádaanolṣi, binadaant'a' daadits'ago, la'íí nlt'éégo ánáadaat'íjíí dawa dagoshch'í' ádaile'go, ² Doo hadíń nchq'go yaa yádaalти'go da, doo ilch'í' hadaashkeego

da, áídá' nzhqogo áadaat'eego, ḥa'íí nn̄ee dawa bich'í' nlt'éego áadaat'eego yínádaalñiihgo ádaanksí.

³ Néé aldó' doo daagondzäq da ni', doo daadihiits'ag da ni', nohwich'í' na'deshch'a' ni', ncho'íí biká hágot'iinií ḥa'íí gonedliinií iłtah at'éehíí bik'eh isnáh daandlij ni', iyodaandzigo daahii'ñaa ni', ḥa' bíyéehíí idáhádaat'jj ni', nn̄ee bik'edaan'ñiih ni' ḥa'íí iłk'edaadin'ñiih ni'. ⁴ Áídá' Bik'ehgo'ihí'ñań Hasdánohwiniílíí nn̄ee yaa ch'oba'íí ḥa'íí bił daanzhooníí ch'í'nah siliidá', ⁵ Nohwaa ch'oba'go hasdánohwiniil, doo nlt'éego ánádaahiit'jjlhíí bighä da, áídá' nohwinchö'íí nohwá nal'eeldá' nadaagosiidlij, ḥa'íí Holy Spirit ánídégo ánádaanohwislaa, áí bee Bik'ehgo'ihí'ñań hasdánohwiniil; ⁶ Bik'ehgo'ihí'ñań, Jesus Christ Hasdánohwiniílíí biláhyú Holy Spirit ch'ida'izkaadgo nohwaa daidez'aq;

⁷ Áík'ehgo biłgoch'oba'íí bee dábik'ehyú áadaanoht'ee nohwilñniidgo, dahazhí' ihí'ñaahíí bee daahin'ñaa doleelíí ndaaahónndl. ⁸ Díí ágolzehíí da'anii ágolzéhi, díí ádishñiihíí dayúweh baa yánánltihgo hasht'jj, áík'ehgo Bik'ehgo'ihí'ñań daayosdląqđíí nlt'éego ánádaat'jjlíí dayúweh ye'ánádaat'jjl doleeł. Áí nlt'éé ḥa'íí nn̄ee bá nzhqo. ⁹ Doo daagoyáqá dago ḥaha'dit'áhíí, hadaałishchiinií baa na'goniíí, kił nadaagonlkaadíí, ḥa'íí begoz'qähíí bighä hadaashkeego ḥaha'dit'áhíí doo baa nannáá da; áí doo líjíí da, doo nt'é bee aln̄eh da. ¹⁰ N̄ee dabíí hát'jjiyú odlaaníí nakidn bich'í' yásínl̄ti'dá', doo nidits'ag dayúgo yó'odn'áah; ¹¹ N̄ee ágát'éehíí da'anii ágot'eehíí yits'á'zhí' dahiyaago, doo bik'ehyú át'éé dago, dabíí idángot'áni at'éé

bígonłṣí. ¹² Ártemas dagohíí Tíkikas nich'j̄ deł'a'dá' dáhadnlñíhgo Nicópolisyú shaa nnáh: akú shehaigo ngoni'áqá. ¹³ Zénas, begoz'áni nł'téégo yígółsini, la'íí Apóllos biłgo dahdi'aashyú bich'oñiihgo doo nt'é yídjh daanlij̄ da le'. ¹⁴ Bił ínashood daandliiníí nł'téégo nada'iziidgo yídaagoł'aah le', álk'ehgo dabíí ídeedaahi'ñaa, la'íí dawahá yídjh daanliiníí yich'odaanlıi doleeł. ¹⁵ Nñee bił nahashtááníí dawa, Gozhóó, daaniłñii. Bił dała' da'ohiidłąago bił daanjooníí, Gozhóó, shá biłññii. Daanohwigha Bik'ehgo'ihi'ñań biłgoch'oba'íí bee nohwich'j̄ goz'qał le'. Doleełgo at'éé.

**The New Testament of our Lord and Saviour
Jesus Christ
New Testament in Apache, Western (US:apw:Apache,
Western)**

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Western Apache (Apache, Western)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012,Wycliffe Bible Translators. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Apache, Western

© 2012,Wycliffe Bible Translators. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 31 Aug 2023
22cab38e-86e0-5c5b-8972-5c0fa467c049